

PLATÓ.

EL MITE DE LA CAVERNA.

“SÒCRATES: Imagina't, doncs, uns homes en un altre subterrani com una caverna -amb l'entrada que s'obre cap a la llum-, on es troben des de la infància i lligats de cames i coll, de manera que han de mirar sempre endavant, sense poder girar el cap a causa de les cadenes. Suposa que, darrera d'ells, a certa distància i a certa alçada, hi ha un foc que els fa claror i un camí entre aquest foc i els captius. Admet que un mur voreja el camí, com els parapets que els xerraires de fira posen entre ells i els espectadors per amagar les trampes i mantenir en secret les meravelles que mostren.

-M'ho imagino, va dir.

-Afigura't ara, al llarg d'aquesta tàpia, uns homes que porten tota mena d'objectes que són molt més alts que el mur, els uns amb forma humana. d'altres amb forma d'animals, fets de pedra, de fusta i de tota mena de materials; i, com és natural, dels qui transporten els objectes, uns s'aturen a conversar i d'altres passen sense dir res.

-És estranya, digué, l'escena que descrius, i són estranys els presoners.

-S'assemblen a nosaltres, vaig dir jo; en efecte, aquests, després de si mateixos i dels altres, ¿creus que hauran vist res més que les ombres projectades pel foc cap al lloc de la cova que està enfront d'ells?

-No pot ser d'altra manera si estan obligats a mantenir llurs caps immòbils tota la vida.

-¿I què hi ha dels objectes transportats? ¿No creus que succeeix això mateix?

-Sens dubte.

-¿No creus que si els objectes tinguessin la capacitat d'enraonar entre ells, els presoners creurien que les ombres que veuen són objectes reals?

-És clar.

-¿I què passaria si la presó tingués un eco a la paret del davant dels presoners? Cada vegada que un dels vianants enraonés, ¿no creus que ells pensarien que són les ombres les qui enraonen?

-Per Zeus, jo bé ho crec, digué.

-Certament, vaig seguir jo, aquests homes no poden considerar altra cosa com a vertadera que les ombres dels objectes.

-Així ha de ser.

-Examina ara, vaig continuar jo, què els passaria, a aquests homes, si se'ls deslliurés de les cadenes i se'ls guarís del seu error. Si algun fos alliberat i de seguida fos obligat a aixecar-se i a girar el coll, i a caminar i a mirar cap a la llum, en fer tots aquests moviments experimentaria dolor, i a causa de la llum seria incapaç de mirar els objectes, les ombres dels quals havia vist. ¿Què creus que respondria el presoner si algú li deia que el que veia abans no tenia cap valor, però que ara, que està més pròxim de la realitat i que està girat vers coses més reals, hi veu més correctament? ¿I si, finalment, fent-li mirar cadascuna de les coses que li passen pel davant, se l'obligués a respondre que el que havia vist abans era més vertader que les coses mostrades ara?

-Així és, va dir.

-Així, doncs, si, a aquest mateix, l'obliguessin a mirar el foc, ¿els ulls li farien mal i desobeiria, i es giraria altra vegada cap aquelles coses que li era possible mirar, i continuaria creient que, en realitat, aquestes coses són més clares que les que li mostren?

-Sens dubte seria així, va dir.

-I, vaig prosseguir, si aleshores algú, per força, l'arrossegues pel pendent abrupte i escarpat, i no el deixés anar abans d'haver arribat a la llum del sol, ¿no és cert que sofriria i que es revoltaria en ser tractat així, i que un cop arribat a la llum del sol, s'enlluernaria i no podria mirar cap de les coses que nosaltres diem que són vertaderes?

-No podria, digué, almenys no de cop.

-Necessitaria acostumar-s'hi, si volia contemplar les coses de dalt. De primer, observaria amb més facilitat les ombres; després, les imatges dels homes i de les coses reflectides a l'aigua; i, a la fi, els objectes mateixos. Després, tot aixecant la vista cap a la llum dels astres i de la lluna, contemplaria, de nit, les constel·lacions i el firmament mateix, molt més fàcilment que no pas durant el dia el sol i la llum del sol.

-És clar que sí.

-Finalment, penso que podria mirar el sol, no només la seva imatge reflectida en les aigües ni en cap altre indret, sinó que seria capaç de mirar-lo tal com és en si mateix i de contemplar-lo allà on veritablement és.

-Necessàriament, digué.

-I després d'això ja podria començar a raonar que el sol és qui fa possibles les estacions i els anys, i és qui governa tot el que hi ha a l'espai visible, en certa manera, la causa de tot allò que els seus companys contemplaven a la caverna.

-És evident, digué, que arribaria a aquestes coses després d'aquelles altres.

-I doncs, què? Ell, en recordar-se del seu estatge anterior i de la saviesa d'allà i dels qui aleshores estaven encadenats, ¿no creus que se sentiria feliç del canvi i compadiria els altres?

-Certament.

-¿I creus que envejaria els honors, lloances i recompenses que allà sota donaven a qui millor observava el passar de les ombres, a qui amb més seguretat recordava les que acostumaven a desfilar al davant, al darrere o al costat d'altres, i a qui, per aquest motiu, era capaç d'endevinar d'una manera exacta el que vindria? ¿Tu creus que desitjaria tot això i que tindria enveja dels antics companys que gaudeixen de poder o són més honrats, o bé preferiria com l'Aquil·les d'Homer «passar la vida al servei d'un pagès i treballar per un home sense béns» i suportar qualsevol mal abans que tornar a l'antic estat?

-Jo bé ho crec així, digué, que més s'estimaria qualsevol sofriment que no pas tornar a viure d'aquella manera.

-I pensa també això que et diré. Si aquest home tornés altra vegada a la cova i s'assegués a la seva antiga plaça, ¿no es trobaria com cec, en arribar de sobte de la llum del sol a la fosca?

-Sí, certament, digué.

-I si hagués de tronar a donar la seva opinió sobre les ombres per a competir amb aquells homes encadenats, mentre encara hi veu confosament abans que els ulls no se li habituen a la fosca -i el temps per a habitar-s'hi seria llarg-, ¿no és cert que faria riure i que dirien d'ell que, per haver volgut pujar, tornava ara amb els ulls malmesos, i que no valia la pena ni tan sols d'intentar l'ascensió? I a qui intentés deslligar-los i fer-los pujar, si el poguessin prendre amb les seves pròpies mans i el poguessin matar, ¿no el matarien?

-Sí, certament, digué.

-Aquesta imatge, doncs, estimat Glaucó, és aplicable exactament a la condició humana, equiparant, d'una banda, el món visible amb l'habitable de la presó i, de l'altra, la llum d'aquell foc amb el poder del sol. I si estableixes que la pujada i la visió de les coses de dalt són l'ascensió de l'ànima vers la regió intel·ligible, no quedaràs privat de conèixer quina és la meua esperança, ja que desitges que parli. Déu ho sap si em trobo en el cert, però a mi les coses em

semblen d'aquesta manera: a la regió del coneixement, la idea del bé és l'última i la més difícil de veure; però, un cop és vista, es comprèn que és la causa de totes les coses rectes i belles: en la regió del visible engendra la llum i l'astre que la posseeix i, en la regió de l'intel·ligible, és la sobirana única que produeix la veritat i l'enteniment; i cal que la contempli aquell que es disposi a actuar assenyadament tant en la vida privada com en la pública.”

Plató, "República", Ll.VII,514a-517c.

La regió de les idees.

“quant a l'indret supracelstial, mai cap poeta dels d'aquí l'ha cantat de manera digna, ni mai no el cantarà. Però el fet és -si efectivament ens hem d'atrevir a dir la veritat, especialment quan parlem de la Veritat- que en aquest indret habita la substància sense forma ni color, però que existeix realment i que constitueix l'objecte del coneixement vertader, visible per al pilot de l'ànima, la raó. I, essent que la ment de la divinitat s'alimenta de raó i de coneixement pur, i també tota l'ànima que desitja rebre l'aliment que li correspon, en veure al cap del temps l'Ésser, l'estima, i contemplant la veritat s'alimenta i és feliç, fins que el moviment de rotació, en haver-se acomplert un cicle, la retorna al mateix punt. En el transcurs del seu viatge circular contempla la justícia en si, la prudència i el coneixement, però no aquell coneixement que s'apropa del procés generatiu, ni aquell altre que varia en referir-se als diferents objectes que ara nosaltres anomenem éssers, sinó el coneixement que versa sobre l'Ésser que existeix realment...(…). Cal, en efecte, que l'home exerciti la seva comprensió basant-se en el que anomenem «idea» i o procedeixi a partir de percepcions múltiples vers una representació única assolida per mitjà del raonament. I aquesta representació és la reminiscència del que en altre temps la nostra ànima va veure mentre caminava al costat de la divinitat, contemplant des de dalt les coses que ara diem que «són», i enlairant la mirada vers el que «és» realment. Per això justament la ment del filòsof és l'única que...en la mesura que li és possible, sempre roman, en el record, al costat d'aquelles realitats prop de les quals la divinitat, assoleix el seu caràcter diví. I l'home, si sap fer un bon ús d'aquestes reminiscències i s'inicia contínuament en els misteris perfectes, ell sol aconseguirà de ser realment perfecte. En defugir les preocupacions humanes i apropar-se al que és diví, aquest home es converteix en objecte de menyspreu per part de la multitud com si fos un orat, però la multitud ignora que la divinitat el posseeix.”

Plató, Fedre, 247 c-249 d.

“-Hi ha moltes coses belles -vaig dir jo- i moltes de bones, i així nosaltres afirmem que existeixen i les definim per mitjà de la paraula.

-Ho afirmem, certament.

-I, amés, hi ha la bellesa en si i el bé en si, i així successivament respecte de totes les realitats que llavors vàrem considerar plurals; ara, de nou, les considerem una de sola d'acord amb la idea única de cadascuna d'elles, i anomenem a cadascuna «el que és».

-Així és.

-I d'aquestes coses diem que són visibles, però no intel·ligibles; i, en canvi, de les idees, que són intel·ligibles, però no visibles.

-Absolutament d'acord.”

Plató, "República" llibre VI.

“Ben cert, afegí Cebes reprenent la paraula, si és veritat aquell argument que tu, Sòcrates, acostumes a repetir sovint, segons el qual per a nosaltres aprendre no és altra cosa que recordar, llavors cal necessàriament que en un temps anterior hàgim après el que ens és recordat. Però això no és possible si la nostra ànima no existia en algun lloc abans de néixer en aquesta forma humana. D'on resulta que també així sembla probable que l'ànima és immortal.”

Plató, "Fedó", 72e-73a

Graus del coneixement.

“-Doncs bé, vaig dir, observa que, com dèiem, són dos (el bé i el sol), i que mentre l'un regna sobre el gènere i la regió intel·ligibles, l'altre, en canvi, sobre el cel, perquè no et sembli que jugo amb el terme. En tot cas, ¿tens al davant aquests dos conceptes, el de visible i el d'intel·ligible?”

-Els tinc.

-Agafa, doncs, una línia que estigui tallada en dos segments desiguals, i talla altra vegada cada segment segons la mateixa proporció, el del gènere visible i el de l'intel·ligible, i tindràs -segons la claredat i foscor de cadascun- en el visible un primer segment: les imatges. Anomeno imatges abans que res les ombres, després les visions que es formen en les aigües i en aquelles coses que són sòlides, llises i brillants, i tot el que és semblant a això, si m'entens.

-Sí que t'entenc.

-En l'altre segment, doncs, posa-hi allò que s'assembla a això: tant els animals que ens envolten com allò que està plantat i el gènere sencer de les coses elaborades.

-Ho poso, digué.

-¿Potser voldries també admetre, vaig dir, que el que és visible es divideix en veritat i en manca de veritat, de manera que la imatge té la mateixa relació respecte a allò que és conegut?

-Sí, certament, digué.

-Doncs, considera també, a més, la manera de dividir el segment de l'intel·ligible.

-Com?

-De manera que l'ànima es vegi obligada a buscar una de les parts tot servint-se, com d'imatges, d'aquelles coses que abans eren imitades, a partir d'hipòtesis i anant no cap al principi sinó cap a la conclusió; però la segona, partint també d'una hipòtesi -per arribar a un principi no hipotètic- i sense les imatges d'allò, fent el camí amb aquelles idees soles i a través d'elles.”

Plató, "República", Ll.VI,509d-510b.

«Bastarà, doncs, tal com abans, anomenar "ciència" la primera part, la segona "pensament discursiu", la tercera "creença" i la quarta "figuració"; a aquestes dues darreres "opinió" i a les dues primeres "intel·ligència". L'opinió es refereix a la generació, i la intel·ligència a l'essència. I el que és l'essència respecte de la generació ho és la intel·ligència respecte de l'opinió; i el que és la intel·ligència respecte de l'opinió ho és la ciència respecte de la creença i el pensament discursiu respecte de la figuració.»

PLATÓ, *La república*

La reminiscència.

“Sòc.-Ja et deia suara que ets astut, Menó. Vet aquí que ara preguntes si et puc ensenyar, a mi justament que sostinc que no hi ha ensenyament, sinó reminiscència, i així fas compte de posar-me tot d'una en contradicció manifesta amb mi mateix.

Men.-Per Zeus, Sòcrates, no pensava pas això; he parlat d'esma. Però si pots demostrar d'alguna manera que és com tu dius, demostra-m'ho.

Sòc.-No és fàcil, però ho intentaré per tu. Fes venir del teu nombrós seguici un d'aquests servents, el que vulguis, per tal de fer-te amb ell una demostració.

(...)

Sòc.-Digues, minyó, ¿saps que un espai quadrat és així?

Esclau.-Jo, sí.

Sòc.-¿Un espai quadrat té, doncs, iguals totes aquestes línies i n'hi ha quatre?

Esclau.-Ben cert.

Sòc.-I aquestes altres, que passen pel mig, ¿no són també iguals entre elles?

Esclau.-Sí.

Sòc.-¿Un espai d'aquesta mena pot ésser més gran o més petit?

Esclau.-Ben cert.

Sòc.-Si aquest costat tingués dos peus de llargada i aquest altre dos més, ¿quants peus tindria tot plegat? Fixa-t'hi: si un costat tingués dos peus i l'altre només un, ¿veritat que l'espai seria d'una vegada dos peus?

Esclau.-Sí.

Sòc.-Ara, si també l'altre té dos peus, ¿no en resultarà un espai de dues vegades dos?

Esclau.-En efecte.

Sòc.-¿De dues vegades dos peus, per tant?

Esclau.-Sí.

Sòc.-¿Quan fa dues vegades dos peus? Compta i digues-m'ho.

Esclau.-Quatre, Sòcrates.

Sòc.-¿I no hi podria haver un altre espai doble d'aquest, però semblant i amb totes les línies iguals com aquest?

Esclau.-Sí.

(...)

Sòc.-Au, doncs, prova ara de dir-me quina allargada tindrà cada línia del nou espai. La d'aquesta és de dos peus. ¿Quants peus tindrà la de l'espai doble?

Esclau.-Evidentment, Sòcrates, el doble.

Sòc.-Ja veus, Menó, que no li ensenyo res i només li ho pregunto tot.

(...)

Sòc.-¿Sap, doncs, sense que ningú l'hagi ensenyat, només interrogant-lo, i recupera d'ell mateix la seva ciència?

Men.-Sí.

Sòc.-Però recuperar d'ell mateix la seva ciència ¿no és recordar-se'n?

Men.-Certament.

Sòc.-¿Per tant, la ciència que ara té, o la va rebre en un temps determinat, o l'ha tinguda sempre?

Men.-Sí.

Sòc.-Ara, si l'ha tinguda sempre, és que sempre ha sabut; i si la va rebre en un temps determinat, és que no l'ha rebuda en aquesta vida. ¿O algú li ha ensenyat geometria? Perquè ell és capaç de fer el mateix sobre tota la geometria i sobre totes les altres disciplines. ¿Hi ha, doncs, algú que les hi hagi ensenyades totes? Tu ho deus saber, suposo, essent ell nat i criat a casa teva.

Men.-El que jo sé és que ningú mai no l'ha ensenyat.

Sòc.-¿Té o no aquestes nocions?

Men.-De necessitat sembla que les té, Sòcrates.

Sòc.-Si no les ha adquirides en aquesta vida,¿no és evident que les tenia i les havia apreses en un altre temps?

Men.-Ho sembla.

Sòc.-¿Aquest temps no és aquell en què no era home?

Men.-Sí.

Sòc.-Si, doncs, mentre és home i mentre no ho és, té en ell opinions veres que, despertades per la interrogació, esdevenen ciències, ¿no serà que la seva ànima ho té après de sempre? Perquè evidentment la totalitat del temps comprèn la seva existència i la seva no existència com a home.”

Plató, "Menó", 81e-86a.

«ESTRANGER -"Doncs bé, des del moment que hi ha falsedat és que hi ha també engany"

TEETET -"Sí"

ESTRANGER -"I des del moment en què hi ha engany, tot s'emplena necessàriament d'imatges, de còpies i d'il·lusions."

TEETET -"Com podria ser altrament?"

ESTRANGER -"Doncs bé: hem dit que era en aquest refugi on es trobava amagat el sofista: ell s'ha obstinat a negar absolutament que hi hagi falsedat. Segons ell, en efecte, no hi ha ningú que pugui concebre i enunciar el no-ésser, puix que el no-ésser no té, sota cap aspecte o relació, part en l'ésser...»

(Plató, EL Sofista, 260 c)

“Mentre tinguem el nostre cos, i l'ànima estigui contaminada d'aquesta corrupció, mai no arribarem a posseir l'objecte dels nostres desigs, és a dir, la veritat. (...) Està, doncs, ben demostrat que, si volem conèixer alguna cosa de manera autèntica, ens cal prescindir del cos, de manera que sigui l'ànima i prou la que examini els objectes que vulgui conèixer.”

Plató. “Fedó”

“SÒCRATES: No et sembla que les coses belles ho són gràcies a la bellesa? (...) I la bellesa és alguna cosa que existeix?

HIPIAS: És que el qui pregunta això m'està demanant quines coses són belles.

SÒCRATES: Jo no ho crec així, sinó que més aviat em pregunto què és la Bellesa. (...) Em plantejaran la qüestió següent: "Si totes les coses que tu qualifiques de belles ho són de debò, no serà perquè existeix una Bellesa en si que les fa belles?" I jo li contestaré que, si una noia jove té bellesa, és perquè existeix, efectivament, una Bellesa per la qual totes les coses són belles.”

Plató. “Hípias Major”

La dialèctica.

“-Sens dubte, doncs -vaig dir jo-, el mètode dialèctic és l'únic que avança per aquest camí, eliminant les hipòtesis, cap al mateix principi per tal d'afermar-s'hi, i l'ull de l'ànima, que està realment enfonsat en una mena de bàrbar fangar, l'arrossega suaument i l'eleva cap a dalt, tot emprant com a auxiliars i assistents les arts que hem esmentat, les quals molts cops hem anomenat ciències per culpa del costum, però que els escau un altre nom, més clar que «opinió», i més obscur que «ciència». Abans l'hem definit com «pensament discursiu»; cal que no hi hagi, però, segons em sembla a mi, controvèrsia sobre un nom entre aquells que tenen al davant qüestions tan importants per esbrinar com ara nosaltres.”

República.

“Ara -digué-, intenta de prestar-me atenció. Perquè aquell qui ha estat guiat fins aquí i instruït en els afers de l'amor i ha contemplat ordenadament les coses belles i en la forma deguda, quan s'apropi ja al terme de la iniciació amorosa contemplarà, de sobte, alguna cosa d'una naturalesa meravellosament bella; allò, sòcrates, allò per amor de què, justament, hem sofert tantes fatigues fins ara! De primer, existeix sempre, no neix ni mor, ni augmenta ni minva; després, no és en una part bell i en una altra lleig, ni en un moment sí i en un altre no...;sinó com una forma única que és sempre per si mateixa i en ella mateixa, mentre que les altres coses belles participen d'aquesta bellesa d'una manera tal, que el fet que les altres neixin i morin, a ella, en res no l'afecta, ni, per això, és més ni menys.”

Plató, "El Convit".

“Quan algú, doncs, partint d'aquestes realitats, s'eleva mitjançant el recte ús de l'amor entre nois, i comença a albirar aquella bellesa, podríem dir que gairebé ja arriba a terme. Perquè aquest és, justament, el recte camí per arribar-hi o per ser-hi conduït per un altre; començant per les coses belles d'aquest món i tenint per nord aquella bellesa, cal elevar-se sense parar, com si ens servíssim de graons: d'un sol cos bell a dos, de dos a tots els cossos bells, d'aquests als bells comportaments, després a les belles ciències, fins a assolir, partint d'aquestes, aquella ciència que no és més que la ciència de la bellesa que et deia i, finalment, conèixer allò que és bell per si mateix.”

Plató, "El Convit".

“-Afirma, doncs, que el que forneix d'autenticitat els objectes coneguts i que confereix a qui coneix aquesta seva capacitat és la idea del Bé, causant de la ciència i de la veritat, en la mesura que són conegudes, i per molt bells que siguin tots dos, el coneixement i la veritat, si consideres aquesta idea del Bé com alguna cosa encara més bella, la consideraràs encertadament; i, tal com és correcte de considerar que la llum i la vista són semblants al sol, però no és correcte de considerar que són el sol mateix, pel que fa a la ciència i a la veritat, és correcte considerar aquí aquestes dues semblants al Bé, però no fóra correcte considerar a cap de les dues com el Bé mateix, la naturalesa del qual ha de ser encara més preuada.”

Plató, “La República”.

“El món que percebem pels sentits és una còpia d'un altre món, dit el món de les idees, on hi ha els models perfectes, Universals i únics de tot allò que hi ha al món intel·ligible. Aquest segon món és el que dona existència i intel·ligibilitat al món sensible.”

Plató. “Timeu”

Fedre 246 b i ss.: “.....Posem que l'ànima s'assembla a una força que té congènitament un parell de cavalls alats i l'auriga. Tots els cavalls i els aurigues dels déus són bons i de bona nissaga, però els dels altres presenten una mescla. Pel que fa a nosaltres, en primer lloc el conductor mena una biga; dels cavalls, un és bell i bo i és fill d'altres iguals; l'altre els és contrari i fill de pares també oposats. O sigui que conduir-nos a nosaltres és cosa necessàriament dura i difícil. Ara provarem d'aclarir d'on vénen al vivent les denominacions de mortal i d'immortal. Tot el que és ànima governa tot allò inanimat i recorre tot el cel i a tot arreu pren figures diverses. Si és perfecte i alada, vola per les altures i governa tot l'univers; la que ha perdut les ales dona voltes fins que s'agafa a quelcom dur, s'hi estableix i pren un cos de terra que semblarà que es mou a si mateix per la força d'aquella. El conjunt s'anomena vivent, ànima i cos enganxat, i això rep el nom de mortal. El nom d'immortal, no hi ha una paraula per definir-lo, però sense haver vist mai un déu i sense haver-lo entès a bastament suposem un vivent immortal, amb cos i ànima originats i units per tota l'eternitat. Però això, que sigui i que s'expliqui com el déu vulgui; nosaltres ens plantejarem la causa de la pèrdua de les ales, què fa que a l'ànima li caiguin. S'explica com segueix.

XXVI. La força de l'ala és per naturalesa aixecar cap amunt entre el cel i la terra allò que pesa, cap al lloc on viu el llinatge dels déus. De tot allò que, com sigui, es relaciona amb el cos, l'ànima participa el màxim possible del que és diví. Això és bell, savi, bo, i ho són totes les coses per l'estil, i això nodreix i fa créixer principalment el plomatge de l'ànima, que contràriament, quan frega el que és dolent i vergonyós i oposat a aquelles qualitats, aleshores s'esvaeix i es dissol. I el gran senyor dels cels, Zeus, que mena un carro alat, encapçala un seguici, ho ordena tot i té cura de tot. I el segueix l'exèrcit dels déus i dels semidéus ordenats en onze parts. Perquè, dels déus, roman al palau Hèstia tota sola, els altres que compten amb en el nombre dels dotze, manen disposats cadascun en l'ordre que els ha correspost. Dins el cel hi ha panorames i rutes felicíssimes recorregudes pel llinatge dels déus feliços, i cadascun dels quals fa el que li pertoca. El seguici dels déus el segueix el qui vol i pot, perquè l'enveja queda fora d'aquest esbart diví. I aleshores, sempre que van a un banquet o a una festa s'enfilen per la rosta volta del cel fins dalt de tot, camí que els carros dels déus, fàcils de menar i amb gran estabilitat, fan sense cap complicació, però els altres amb prou feines, perquè el cavall afectat per la roïnesa si no ha estat ben educat pels seus aurigues és feixuc i molesta tot estirant cap a terra. I d'aquí n'esdevé a l'ànima una pena i una lluita suprema. Les que anomenem immortals quan han atès el cim surten i es deturen a l'esquena del cel; dretes, la rotació se les emporta, i elles contempen el que hi ha més enllà d'aquest cel.

XXVII. I aquest lloc més enllà del cel cap poeta dels d'aquí no l'ha cantat mai ni el cantarà d'una manera condigna, i és així perquè cal que gosem dir la veritat, principalment quan el qui parla tracta d'ella, l'essència, el ser de la qual és realment el ser; és incolora, desdibuixada i intangible,

i l'auriga de l'ànima només la pot veure amb la raó; entorn d'aquest coneixement hi ha la mena de saviesa veritable. Doncs bé, aquesta mena de coneixement ocupa el lloc d'enllà del cel. Per tant, tal com el coneixement del ser diví es nodreix de seny i de saber pur amb cognició incontaminada, també el de tota ànima que s'afanyi per rebre el que li convé: veu per un temps el ser i se n'alegra, contempla la veritat, se'n nodreix i resta satisfeta fins que en el cercle la rotació la retorna al punt d'origen. I en aquesta rotació contempla la justícia en si, contempla la prudència en si, contempla el coneixement en si ("nous"), no aquell que comporta una gènesi, ni el que d'alguna manera és divers, el que nosaltres anomenem ens, no, sinó aquell que és coneixement del ser en essència. I després d'haver contemplat igualment i d'haver-se'n nodrit, els altres éssers en si, davalla de nou a la part baixa del cel. I en arribar-hi, l'auriga lliga els cavalls a la menjadora i els aboca ambrosia per menjar i nèctar per beure.

XXVIII. I aquesta és la vida dels déus. De les altres ànimes, la que ha seguit més bé al déu i se li assembla més ha aixecat mirant el lloc exterior el cap de l'auriga, que ha estat dut uns moments per la rotació, però contorbada pels cavalls, amb prou feines si ha pogut contemplar els éssers, perquè aquí cau i allà s'aixeca, i violentada pels cavalls ha vist unes coses i altres no. I totes les restants tenen un fort afany per seguir cap amunt, però hi fracassen, i rodolen avall, es trepitgen i s'empentegen, perquè cadascuna pugna per avançar la que té al davant. Es produeix, doncs, un tumult una baralla i unes suades enormes, i per la malaptesa dels aurigues moltes flauegen, i moltes ales de moltes ànimes hi queden esguerrades; totes hi sofreixen grans penalitats, i se'n van sense haver atès la visió del ser; quan ja han marxat utilitzen per aliment l'opinió. El gran afany per veure on és la planura de la veritat es deu al fet que el nodriment indicat per a la part millor de l'ànima resulta que ve d'aquell prat, i la naturalesa de l'ala -l'ala alleugereix l'ànima-també s'alimenta d'aquí. La llei d'Adrastea és la següent: tota ànima que es torni companya del déu i reïxi a veure quelcom de veritat roman indemne fins a la volta següent, i si aconseguix d'anar-ho repetint ja serà sense dany per sempre. Però quan una ànima no se'n surt, no segueix i no veu res, l'atrapa la desgràcia en forma d'oblit ("lethé"), s'omple de mal i s'afeixuga atuïda, perd les ales i cau a terra.”

Fedre 249 d: “...sempre que aquí algú veu una cosa bella recorda la bellesa essencial, això li fa sortir ales, i ja alat malda per envolar-se, però inutilment. Com un ocell mira enlaire, descara les coses de baix, i aleshores l'acusen de foll, però aquesta és l'alienació suprema entre les supremes, tant pel qui la té com per qui en participa. Pel fet que el qui la comparteix és amorós de coses belles, aquest tal s'anomena enamorat. Tal com ja hem dit, tota ànima d'home ha vist, naturalment, els ens, altrament no s'hauria introduït en tal vivent. Però recordar els ens a partir de coses d'aquí no és fàcil per a qualsevol ànima, ni per a les que van veure només fugaçment el d'enllà del cel, ni per a les que, quan van haver caigut aquí van tenir la desgràcia d'ensopegar males companyies que les tombaren a la injustícia i al fet que les posseïen l'oblit de tot el sagrat que allà havien vist ("lethé oon toté eidov ieroon echein"). En resten certament algunes que tenen un record suficient: aquestes, cada vegada que veuen una cosa semblanta les d'allà queden com esbalaïdes, i ja no estan més en elles; què és el que els passa, no ho saben perquè la seva percepció és insuficient. De la justícia, doncs, i de la prudència i de totes les altres coses honorables per a les ànimes no hi ha cap replandor en allò que s'hi assembla d'aquí, sinó que és per uns òrgans opacs que alguns, no gaires ("oligoí"), que van a les imatges que veuen el llinatge de la reproducció. Abans es veia una bellesa resplendent quan contemplàvem, nosaltres

formant el seguici de Zeus, altres el d'altres déus, amb el cor de benaurats la visió divina, admirable, i acomplíem, dels ritus, aquell que és lícit anomenar el més feliç, que celebràvem amb tota la nostra plenitud i sense sofrir els mals que en els temps posteriors ens ha esperat; érem uns iniciats en aparicions íntegres, simples, plàcides i felices, i ho vèiem en llum pura perquè érem purs i no marcats per això que duem amunt i avall i que anomenem cos, subjectes ara a ell com una ostra.

XXXI (...) Pel que fa a la bellesa, tal com ja hem dit, la seva essència fulgia entre les altres; en arribar aquí. l'hem trobada que llampava fortament pel sentit més clar dels que posseïm. Perquè la vista és el sentit més agut dels que hi ha en el cos, pel quel certament la saviesa no és vista - ens encendria uns amors terribles si fos accessible a la vista i ens proporcionés una figura clara d'ella mateixa- ni tampoc les altres coses dignes d'amor. Només a la bellesa ha correspost aquest destí, ser allò més amable. L'home fa temps iniciat o l'home corromput no és portat ràpidament d'aquí cap allà, cap a la bellesa en si, i mira aquí el que duu aquest nom, no ho mira amb respecte sinó que es lliura al plaer com un animal de quatre potes, prova de cobrir i de fer fills, amb un tracte superb no tem ni li fa vergonya cercar plaers contra naturalesa. En canvi, el recent iniciat que va contemplar moltes coses d'aquelles, cada vegada que veu un rostre de figura divina o la silueta d'un cos que recorda la bellesa, primer s'esgarrija i li sobrevé alguna d'aquelles angúnies, després s'ho mira i ho venera com un déu (...). Aquesta passió de la qual parlo, els homes l'anomenen amor ("eros")."

Plató, "Fedre"

«ESTRANGER -"Doncs bé, des del moment que hi ha falsedat és que hi ha també engany"

TEETET -"Sí"

ESTRANGER -"I des del moment en què hi ha engany, tot s'emplena necessàriament d'imatges, de còpies i d'il·lusions."

TEETET -"Com podria ser altrament?"

ESTRANGER -"Doncs bé: hem dit que era en aquest refugi on es trobava amagat el sofista: ell s'ha obstinat a negar absolutament que hi hagi falsedat. Segons ell, en efecte, ho hi ha ningú que pugui concebir i enunciar el no-ésser, puix que el no-ésser no té, sota cap aspecte o relació, part en l'ésser...»

(Plató, EL Sofista, 260 c)

“LLevat que els filòsofs regnin en els Estats, o els qui ara són anomenats reis i governants filosofin de manera genuïna i adequada, i que coincideixin en una mateixa persona el poder polític i la filosofia, i que es prohibeixi rigorosament que marxïn separatament per cada un d'aquests camins les múltiples natures que actualment ho fan així, no hi haurà, estimat Glauco, fi dels mals per als Estats ni tampoc, em sembla, en la raça dels homes; tampoc abans d'això no s'esdevindrà, en la mesura del possible, ni veurà la llum del sol, l'organització política que ara acabem de descriure. Això és el que des de fa una estona vacil·lo a dir, perquè veia que era una manera de parlar controvertida; i és difícil d'advertir que no hi ha cap més manera d'ésser feliç, tant en la vida privada com en la pública.”

Plató, "República".

“A mi em sembla que el que significa aquesta dita (ser amo de si mateix) és que en un mateix individu, en la seva ànima, hi ha quelcom més bo i quelcom més dolent; sempre que per naturalesa allò bo domina allò dolent, «ser amo de si mateix» indica això, i és un elogi. Però quan per una mala formació o una mala companyia allò bo és dominat per una qualitat superior de mal, i queda rebaixat, tal cosa és menyspreada com un ultratge; el qui és així és titllat d'inferior a si mateix, i d'incontinent.”

Rep.,430e-431b)

“No podem posar fi als mals. Sempre hi haurà alguna cosa contrària al bé; serà, però, quelcom que no s'asseurà com en un seti en l'estança dels déus, sinó que rondarà irremissiblement la naturalesa mortal i l'indret on habita. Això ens fa veure clarament que ens cal fugir, enlairant-nos per sobre d'aquest món, tan aviat com ens sigui possible. I aquesta fugida que diem no és res més que una assimilació de la naturalesa divina, en quant ens és possible; assimilació que aconseguirem sobretot si, amb l'exercici de la intel·ligència, assolim la justícia i la santedat.”

Plató, Teetet, 176a.